

til andre end Fæsteren og hans Arvinger. Jeg er i de sidste Dage blevet lidt ilde berørt af en Meddelelse, jeg har faaet af en gammel Fæstegaardmand i min Valgkreds. Den gaar ud paa, at vedkommende Godsejer har tilbudt ham Gaarden, men de kom ikke overens, og nu har Godsejeren ganske roligt solgt Gaarden til en anden. Godsejeren har altsaa tilbudt Fæsteren Stedet først, men har saa solgt Gaarden efter 1. Januar til en anden. Hans Nabos Gaard har Godsejeren ligeledes solgt til en anden end Fæsteren og uden at tilbyde denne Gaarden først. Jeg vil spørge den højtærede Minister, om det egentlig er lovligt. Efter hvad jeg kan læse og har hørt, er det altsaa lovligt at sælge Gaarden til en anden, medens Fæsteren endnu lever. Jeg vil gøre det ærede Medlem fra Svendborg opmærksom paa, at det i Kommissionsbetænkningen hedder, at det er god Sædvane og humant først at tilbyde Fæsteren eller hans Arvinger Stedet. Jeg vil i alt Fald have Lov til at udtale, at selv om vedkommende Godsejer juridisk har Ret, er det i høj Grad moralsk forkasteligt at bære sig saaledes ad, som det er sket, og jeg vil paa mit Partis Vegne udtale, at vi i høj Grad misbilliger en saadan Fremfærd overfor Fæsterne, det skal ikke hjælpe til at skabe en blidere Stemning overfor Ejerne, og jeg troede ogsaa, at det hørte en svunden Tid til, at Godsejerne optraadte paa denne Maade. Jeg forstaar derfor nok, at det er den højtærede Ministers Mening med det Punkt, som er indsat i § 1, at hindre, at Gods-ejerne saaledes skal fare til at sælge Ejendommene til andre end Fæsterne og deres Arvinger, og jeg indser godt, at det er nødvendigt at have denne Bestemmelse i Loven.

Jeg skal endvidere med Hensyn til disse 10 pCt. udtale, at jeg naturligvis er glad ved, at den højtærede Minister her ikke stiller sig afvisende, thi jeg tror, at hvad jeg forleden Dag antydede med Hensyn til Fremgangsmaaden, i høj Grad vil lette Lovforslagets Gennemførelse. Her ligger det Punkt, som er vanskeligt at komme over, men det kan jo drøftes nærmere i Udvalget.

Den højtærede Minister var imod, hvad jeg med Hensyn til § 18 havde antydet, at Fæsteren til enhver Tid, selv efter at Staten havde overtaget Ejendom-

men, skulde kunne faa den tilbage paa samme Vilkaar som dem, paa hvilke Staten havde overtaget den. Jeg antager dog, at den højtærede Minister ikke vil stille sig stejlt overfor dette; hvad man skal tilstræbe er jo ikke, at Staten bliver Godsejer. Naar jeg kunde gaa med til, at Staten gik ind i Ejerens Sted efter 5 Aars Forløb, hvis Fæsteren ikke havde villet købe Ejendommen, var det for at faa Ende paa Spørgsmaalet om Forholdet mellem Godsejer og Fæster, men jeg har stadig tænkt mig, at det dog skulde være saaledes, at Fæsteren til enhver Tid skulde kunne faa sin Gaard af Staten paa samme Vilkaar som dem, paa hvilke Staten havde overtaget Gaarden. Jeg synes, at Rimelighed og Humanitet taler for, at Forholdet er saaledes. Selv om der skulde være en og anden, som ikke skulde kunne faa sig bestemt i Løbet af disse 5 Aar, bør man formentlig ikke afskære ham fra senere at faa sin Gaard tilbage. Jeg ser ingen Grund til, at Staten af dette lille Spørgsmaal skal lave et stort Jordspørgsmaal, saa meget mindre som der nu er afgivet en Kommissionsbetænkning — i Parentes bemærket undrer det mig, at den ikke bliver omdelt til Tingets Medlemmer, saa at vi kan faa Lejlighed til at sætte os ind i den — om, hvorledes man skal forholde sig med Jord, som er i Statens Eje, og saa vidt jeg ved, er der opnaaet Enighed i saa Henseende. Vi staar saa overfor at skulle lovgive angaaende dette Spørgsmaal, men det bliver en Sag for sig, som vi ikke skal blande ind her. Ved denne Lejlighed er det kun om at gøre, at vi løser disse Fæstere fra det i Øjeblikket bestaaende Forhold og giver dem samme Vilkaar som de 98 pCt., der allerede har afløst deres Fæste.

Jeg vil endnu en Gang anbefale, at vi tager rent praktisk paa dette Spørgsmaal og ser at faa det bragt ud af Verden paa en fornuftig Maade, og jeg skal yde min Medvirkning i saa Henseende til, at vi kan faa en rolig og saglig Drøftelse af det i Udvalget og forhaabentlig opnaa Enighed.

Wenzel Neergaard: Jeg vil begynde disse Udtalelser med at fremsende en Tak til den højtærede Landbrugsminister for den Maade, hvorpaa han har optaget de